

ez? Ez Kati.” — hangzanak el az első kérdések, természetesen orosz nyelven, s követik őket a válaszok. Ezzel megteremtődött az első játék lehetősége is, ezen a módon folyhat tovább a játékos tanulás, a kérdésfeltevés és válaszadás begyakorlása az adott lexikával. A hunyó feladata, hogy eltalálja a kérdést feltevő nevét. A kérdező hangját elváltoztatva kérdezi: „Ki ez?”, a hunyó megpróbálja eltalálni a kérdező nevét, ha eltalálta, az eltalált nevű tanulóval a hunyó helyet cserél. Így jutunk el vidám hangulatban az anyag teljes elsajátításáig.

A tankönyv következő rajza a találkozás szituációját szemlélteti. Az előbb megismert gyermekek találkoznak egymással, üdvözlők egymást. A tanulók készek a szereplésre, a lexika elsajátítása után lelkesen vállalkoznak Natasa és Szása találkozásának a megjelenítésére, majd később ők maguk lesznek a szituáció valóságos szereplői. Óra végén búcsúznak az orosz gyerekektől, mi is búcsúunk egymástól. A tanulók legfőbb élménye az első nyelvi órán a játék volt, így válhattak jó barátjává az óráknak, hiszen életkoruk legfontosabb követelménye még a játék, s csak a tanáron múlik, hogyan gyümöcsözteti ezt a sok lehetőséget rejtő tulajdonságot a nyelvi órákon.

A tankönyv későbbi témái az első leckében megismert orosz tanulókat kísérik el háza, az utcára, az udvarra, a parkba, a városba, a faluba, felhasználva a témák szituációteremtő lehetőségeit. Megismerjük a családjukat, a családtagok foglalkozását, a barátjukat, hogyan tudakozódnak az utcán, hogyan utaznak Moszkvában, s nemcsak elkísérjük őket, de sétáinknak, beszélgetéseinknek, tudakozódsainknak is aktív részesei vagyunk. Az így elsajátított anyagot a tanulók nagy része a szituációt felismerve alkalmazni tudja, ami napjaink nyelvoktatásának legfontosabb célja.

A tankönyv szövegeiben maximálisan figyelembe veszik az ún. „országismeret” alapelveit:

kis tanulóink az orosz nyelvet a szovjetország életének szituációiba beleképzelve tanulják meg.

A tankönyv előnye még mind a lexika, mind a nyelvtani formák és mondattani szerkezetek (példamondatok) nagyfokú ismétlődése. A példamondatok azonnal több hasonló, alaktani-mondattani kapcsolatot alapján felépülő analóg-mondatban ismétlődnek. A párbeszéddek is óráról órára bonyolultabbak lesznek. A párbeszéddekbe foglalt példamondatok nemcsak terjedelmesebbek lesznek, de mind újabb és újabb lexikával telítődnek. A párbeszéddek ilyenformán tartalmasabbak és nyelviileg telítettebbek lesznek.

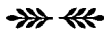
Evi Stejnfeldt szerint „a főnév (névmás) alanyeset + ragozott ige + előjárós szerkezet (v, na + főnév el. e.)” mondattani szerkezet a tankönyv 30 leckéjéből 24-ben ismétlődik (3).

3. Utazni, más népek életével ismerkedni sok tanulóknak fog majd, s a nyelvészkedni kívánók kis százaléka előtt ott a lehetőség a felsőbb iskolákban. A legfontosabb: megszerettetni egy népet, egy országot, s megismerni a nyelvét, de az alkalmazni tudás szintjén.

Ehhez nyújt segítséget a Moszkvában kiadott audiovizuális nyelvkönyv, melynek forgatását s gyakorlatban való alkalmazását az orosz nyelvi órákon — kísérletünkől függetlenül — minden nyelvtanárnak javasoljuk.

IRODALOM

1. Russzkij jazük I, audiovizuálnüj kursz dlja, zarubezsnuh skol, Izdatyelsztvo „Pedagógika”, Moszkva, 1971.
2. Knyiga dlja ucsityelja, Russzkij jazük I, audiovizuálnüj kursz M. Bjätjutnev, A. Kocetkova, O. Basilova, L. Vohmina, Izdatyelsztvo „Pedagógika”, Moszkva 1971.
3. E. Stejnfeldt: Russzkij jazük, v nacionálnoj skole 1971., No. 5, 90.

ABAHÁZI RICHÁRDNÉ
Budapest, Rajk László Általános Iskola

Önálló verselemzés csoportfoglalkozás keretében

ARANY JÁNOS: A FÜLEMILE, 7. OSZTÁLY

Egyre szélesebb körben válik ismertté a csoportfoglalkozás módszerének előnye a tanulói aktivitás növelése, a tanulásnak mint tevékenységnek elsajátítása szempontjából.

Alkalmazása viszonylag kevés előkészületet

kíván. A jól megválasztott és arányosan elosztott feladatokon kívül a felhasználható forrásmunkák kiválasztása, megjelölése képezik az órára való felkészülés gerincét. Ha a gyakorló magyarszakos tanárok valamiféle szervezett formában ismer-

cethetnék a már meglevő és felhalmozott irodalmi és nyelvi anyagukat, akkor ezeket széles körben lehetne hasznosítani.

Jelen tanulmány szerény próbálkozás az említett cél szolgálatában.

Három év óta alkalmazom rendszeresen a csoportfoglalkozás módszerét magyaróráimon, és igen kedvező tapasztalatokat szereztem hasznosságáról. Az osztály létszámától függően 5–6 tanulóból álló csoportokat szerveztem, amelyekben vegyesen vannak a gyengébb és jobb tanulók. A csoportvezető irányítja a munkát, osztja el arányosan a feladatokat a csoport tagjai között. Ő jelöli ki a beszámoló tanulót (tanulókat), értékeli társai munkáját és piros pontokkal jutalmazza a legeredményesebben dolgozókat.

Az óratípus változó lehet: vegyestípusú, új anyag tanulását célzó vagy gyakorló óra.

Jelen esetben egy vegyestípusú óra leírása következik.

I. Számonkérés (osztálykeretben)

1. A mű címének megbeszélése: a fülemüle bemutatása képen, a madár természettudományos bemutatása kiselőadással az élővilág tantergben tanult felhasználásával.

2. „Ez afféle fülemileper” szólás értelmezése hozzászólás, vita keretében.

3. A házi olvasmányként olvasott mű tartalmi beszámolója.

4. Milyen tanulságot vonhatunk le a műből? A mondanivaló első megfogalmazása.

II. Az új anyag feldolgozása (csoportfogl. keretében)

1. A csoportok feladatainak kiosztása és megbeszélése. Minden csoport előre elkészített külön lapon kapja meg feladatát. (Arra törekedtem, hogy az egyes csoportok feladatai arányosak és bonthatók legyenek.)

I. csoport

A hatodik osztályos irodalomkönyv segítségével beszéljétek meg az elbeszélő művek szerkezeti vázlatának általános jegyeit! Ismételjétek át, amit a vázlatkészítésről tanultatok!

Készítsétek el „A fülemile” című vers szerkezeti vázlatát háromféle módon) címszavak, kérdések, egész mondatok! Tömören fogalmazzatok!

Segédeszközök: 5., 6. és 7. osztályos irodalomkönyv, munkafüzet.

II. csoport

Ismételjétek át és beszéljétek meg a szereplők jellemzéséről tanultakat!

Jellemezzétek a mű szereplőit! Rögzítsétek írásban megbeszélésteik eredményét!

Válaszoljatok írásban: Milyen típusokat képviselnek az egyes szereplők?

A legügyesebb rajzoló mutassa be rajzban is a szereplőket!

Segédeszközök: 7. osztályos irodalomkönyv, rajzlap, színes.

III. csoport

El fogjátok játszani a veszekedési jelenetet társaitoknak.

Készítsétek erről egy rövid kis színdarabot! Osszátok fel a szerepeket egymás közt és tanuljátok meg!

Diszkrétan rajzoljátok fel a táblára helyszínt és a címszereplőt!

Segédeszközök: 7. o. tankönyv, írólapok, színes kréta.

IV. csoport

A falusi környezetben játszódó költeményben sok népies kifejezés, ízes szólás található. Gyűjtsétek össze ezeket!

Olvasátok el a „Mi fán terem” című szólás-gyűjteményből az „Egy gyékényen árul” szólás értelmezését! Egyik társatok az osztálynak is fel fogja olvasni.

„Rossz szomszédság török átok” szólásról készítsétek rövid közös fogalmazást! Merítsétek anyagot az iskolai életből!

Segédeszközök: O. Nagy Gábor: Mi fán terem c. könyve, írólapok.

V. csoport

A költemény bevezető és befejező részében a költő a gúny eszközt használja fel társadalombírálatra.

Olvasátok el „A magyar stilisztika útja” című könyvből a gúnyra vonatkozó részt! Egyik társatok az osztálynak is fel fogja olvasni.

Vitassátok meg a költemény mondanivalóját! Rögzítsétek írásban is tömör megfogalmazásban!

A verset Arany János 1854-ben írta. Vessétek össze a mondanivalót a Bach-korszakról tanultakkal!

Segédeszközök: Szathmári István: A magyar stilisztika útja c. könyve, Magyar irodalomtörténet: Arany János élete, 7. o. irodalom- és történelemkönyv.

2. A csoportok beszámolóit a végzett munkáról. Kiegészítés, vita osztálykeretben.

3. A végzett munka értékelése: a csoportvezetők beszámolnak arról, hogyan dolgoztak a csoport egyes tagjai, majd a tanár értékeli. (Jutalompontokat kapnak a tanulók, osztályzatot nem.)

III. Összefoglalás (osztálykeretben)

1. A mű szerkezete

A szereplők jellemzése

Nyelvi kifejező eszközök

Műfaj, verselés

2. Az iskolai életben is hasznosíthatjuk a mű tanulságát. Köztetek is gyakori a veszekedés, a perpatvar. Mit mondtok ezentúl a veszekedő társaitoknak?

3. A házi feladat kijelölése, megbeszélése

Szöbeli: beszámoló a költeményről

Írásbeli: szölasok gyűjtése a mindennapi életből.

Végezetül még néhány észrevétel. A tanulók nagy kedvvel végezték munkájukat. A munka lázában természetesen az ilyenfajta órák felegelme más, mint a hagyományosoké. Beszélge-

tés, nevetés, nyüzsgés hallik, a tanulók néha helyüket is elhagyják, ha a feladatuk ezt megkívánja.

Az időbeosztásról: A feladatok elvégzésére 15 percet kaptak. Ezután mindenki abbahagyta a munkát, és a beszámolókra figyelt. A beszámolók (színjátszás is) összesen 20 percig tartottak. A tempó kissé feszített volt, főként a befejező résznél. Ezen lehet segíteni úgy, hogy a számonkérést megrövidítjük.

Havonta általában két csoportfoglalkozást tartok, egyet irodalomból, egyet nyelvtanból. Természetesen ez a tananyagtól is függ.

BERECZ ÁRPÁD

Szeged

Jelöljük meg a könyveket!

Nem árt, sőt nagyon is hasznos, ha mások is tudják, hogy a kézbevett, esetleg kölcsönként könyv kinek a könyvtárából való. Érdemes tehát a könyveket címkével (latinul ex libris = könyveiből) megjelölni a kötésborító belső oldalán.

Magunk is készíthetünk jól mutató címkéket a közölt minták szerint. Írógépi szöveg és kivágott, majd ragasztott kép szükséges hozzá a bal felső sarokba.

